

139878

Pripomoček

zgodovini slovenskega slovstva.

1550—1880.

Spisal

Julij plem. Kleinmayr,
o. k. profesor.

1879.

Založil spisatelj, v Kopru.

Natisnila tiskarnica družbe sv. Mohora v Celovcu.

149/4/A

60

Pripomoček

zgodovini slovenskega slovstva.

1550—1880.

Spisal

Julij plem. Kleinmayr,
c. k. profesor.

1879.

Založil pisatelj, v Kopru.

Natisnila tiskarnica družbe sv. Mohora v Celovcu.

139 878

139878

N 1638/4956

Uvod.

Zerno do zerna pogača.

Obširneje zgodovine slovenskega slovstva še nimamo — a mnogo se je uže poskušalo na tem polju in mnogo nam je gradiva po raznih knjigah, listih in sestavkih. Upati smemo, da se po skrajnej delavnosti dotičnikov kmalo obelodani prepotrebna zgodovina domačega pisemstva.

Manjše pregledе slovenskega slovstva imamo do sedaj: 1. v slovnici Jernej Kopitarjevej: „Grammatik der slovenischen Sprache in Krain, Kärnten und Steiermark“, 1808, str. 1—158. — 2. v Metelkovej slovnici: „Lehrgebäude der slovenischen Sprache“; — 3. v Anton Janežičevej slovenski slovnici: „pregled slovenskega slovstva“; — 4. „Pregled slov. slovstva“, spisal prof. Ivan Macun, Zagreb, 1863. — 5. „Abriss der slov. Literaturgeschichte“, France Zakrajšek, Gorica, 1861. — 6. Šafařík: „Geschichte der slav. Sprache und Literatur“, 1826.

— 7. dr. Fr. Miklošič: „Slovensko berilo za osmi gimn. razred“, Dunaj, 1865. — 8. „Altslovenische Formenlehre in Paradigmen“, priobčil dr. Fr. Miklošič, Dunaj, 1874, v vvodu, str. 1—35. — 9. „Slovenski dom“, prof. Ladisl. Hrovat, Novomesto, 1878. — 10. „Naučni slovník“, izdav. Fr. Rieger; — 11. Dobrovsky: „Slavin poselstvi z Čech ke všem slovanským národům“, 1806. — 12. v „Jezičniku“, kojega priobčuje leto za letom marljivi naš prof. Jože Marn v Ljubljani; — 13. po raznih letopisih „Slovenske matice“ in v knjigah: „družbe sv. Mohora“. — 14. v „Glasnikih“ Janežičevih itd. Razum tega nam je mnogo životopisov po najboljših, sedaj živečih pisateljih in to delom v posebnih knjižicah, delom v letopisih srednjih šol, delom po časopisih. Tu bi bili imenovati gg. dr. Bleiweis, dr. Etb. Henr. Costa, prof. Fr. Levec, Fr. Levstik, župnik Mat. Majar, prof. Majeiger, prof. Pleteršnik, dr. Razlag, Bož. Raič, župnik Dav. Terstenjak, Orešec, prof. Šuman, prof. Urbas, prof. Wiestaler in drugi.

Prepričal sem se po mnogoletnej skušnji pri učencih svojih in v občevanju z zavednimi Slovani, da tudi majhen spisek naših imenovanja vrednih

slovstvenih delavcev nekako vgaja in je v malej obliki neke vrednosti za šolo in dom. Uže leta 1874. mi je bila volja priobčiti enak ročni sestavek. Obelodanil sem nekaj malega — v naglici, a dobrej volji — kot dostavek slovensko-nemškemu slovarju — a preveril sem se, da je marsikaj napačnega. Temu nisem jaz kriv, marveč razmere naše in žalostna a resnična prikazen, da imamo mnogo nejasnega, netemeljitega in temnega ozirom na okoliščine naših slovstveno delajočih sil. Po vsej pravici piše nekdanji mi profesor, ki se mnogo trudi, da bi spoznavati učil zgodovino naše duševne delavnosti: „Tim bolj se s slovstveno povestnico pečam, tim bolj čutim, koliko ledine je še tu in tam in koliko se le napačnega prepisuje“.

V popravi precejšnej in pomnožitvi obilni podajam tedaj „pripomoček“ kot povsem novo delce ter mislim, da nisem samo marsikomu ustregel, ki se pričetkom bavi z našo slovstveno zgodovino, temveč tudi onim, ki hote pri enej ali drugej priliki si zopet vtemeljiti in poverniti spomin o času delovanja posameznih naših pisateljev in pesnikov.

Ker nobeden človek ni popoln in so možu, ki

biva dalječ od dobrega vira, mala sredstva, bi bilo dobro, da se prijatelji naše domače slovstvene povestnice v prospeh temeljitih, pravih točk oglasijo in nam boče vsaj jedenkrat zasvetil čas, ko bodemo natančna določila o rojstvu, delovanju i. t. d. verlih naših delavcev imeli.

Do sedaj tega še ni! Tu se bere tako — tam drugače! Govorim v svetej prepričbi! Očistimo to polje in v to sverho priobčim delom v pripomoček, delom v znamenje, da štejemo med „našimi“ častne može, svoj mali sestavek v povsem novej obliki.

Sprejmi ga, dragi čitatelj in prepričaj se, da nismo bili in nismo revni zdatno delajočih mož!

V Kopru, julija mesca 1879.

Jul. pl. Kleinmayr.

L

Pisatelji in pesniki novoslovenske dobe.

Ahacelj Matija, gimn. prof. v Celovcu; r. v rožn. dol. na Kor. 1779, u. 1845.*

Alazija da Sommaripa Gregor, redovnik v Vidmu; živel okoli 1607.

Albreht Andrej, prošt v Novem mestu; r. 1782, u. 1848.

Alešovec Jakob, urednik v Ljubljani; r. 1842 na Skaručni na Gorenškem.

Andrejaš Miha, tkalec; r. v zgorn. Rožu 1762, u. 1821.

Andrejčekov Jože, Podmilšak, teleg. uradnik; u. 24. dec. 1874.

Avgustič Imre, urednik v Pešti; ogersk. Slovenec.

Ažman Janez, župnik na Dovjem; r. 1842.

Baraga Friderik, bivši misijonar v Amer.; r. 1797+1868

Barla Miha, protest. duhovn. na Ogerskem.

Basar J., duhovnik; 1734.

* r. = rodil se je leta; u. = umrl je leta; dr. = doktor; prof. = profesor; duhovn. = duhovnik; protest. = protestantski; svetov. = svetovalec; Kor. = Koroško; Kranjs. = Kranjsko; Štaj. = Štajersko; Gor. = Goriško; Goren. = Gorenško i. t. d.

- Bezenšek Anton, prof. v Zagrebu; r. v Bukovji, Štaj., 1854.
- Bilec France, duhovnik; r. 1784, u. 1824 v Harijah.
- Bilec Janez, duhovnik v ilirski Bistrici; r. 1839 v Ternovem.
- Bleiweis Janez, dr.; r. 19. nov. 1808 v Kranji.
- Bohorič Adam, vodja stanovsk. šol v Ljublj.; 1584.
- Bole Davorin, gimn. prof. na Ruskem; r. Kranjs.
- Božič Janez, duhovnik na Koroškem; r. 1829 v Lescah.
- Bradaška Franjo, gimn. vodja v Zagrebu; r. v Kranji 1829.
- Breznik Anton, duhovn. na Štaj., živel 1789.
- Bunc France, učitelj na Primorskem.
- Burgar Jože, duhovn.; r. 1800, u. 1870 pri Litiji.
- Caf Oroslav, duhovn.; r. 1814 v Rečici, u. 1874 Št.
- Cegnar France, viš. telegrafist v Terstu; r. 8. dec. 1826. pri sv. Duhu bl. Škotje loke.
- Celestin Franjo, dr., prof. vseučilišča v Zagrebu; r. v Vačah, Kranjs. 1843.
- Cigale Matija, c. k. minist. tajnik na Dunaji; r. 2. sept. 1819. v Lomeh pri Idriji.
- Ciglar Janez, župnik v Višnjugori; r. 1792. pri Ljubljani, u. 1869.
- Cimperman France, pesnik; r. 3. sept. 1852. v Ljubljani, u. 30. maja 1873.
- Cimperman Jože, pesnik; r. 19. febr. 1847. v Ljublj.
- Ciringar Jernej, župnik; r. blizo Maribora 1818.

- Clementin Anton, bivši ljubljanski korar.
- Cojz Anton, baron, grajščak; r. 1808, u. 1873.
- Cojz Žiga, bar., grajšč.; r. v Terstu 1747, u. 1819.
- Costa Etbin Henrik, dr., odvetnik v Ljubljani;
r. v Novomestu 1832, u. 1875.
- Čandek Janez, bivši redovn. jez. reda v Gradcu.
- Čop Janez, uradnik; r. 1810 na Breznici, u. 1845
na Dunaji.
- Čop Matija, knjižničar ljublj.; r. 1797, u. 6. jul. 1835.
- Dalmatin Juriš, prot. duhovn. iz Kerškega; u. 1589.
- Damascen Janez, o.; Feliks Dev, prof. bogoslovja
v Ljubljani; u. 1786.
- Danjko Peter, dekan; r. 1787, u. 1873., Štaj.
- Debeljak Matija, prof. v Vidmu; r. 1807, u. 1867.
- Debevec Janez, duhovnik; živel okoli 1790.
- Dolinar Luka, župnik; r. v Loki na Gorens. 1794,
u. 1863.
- Dular Osvald, rodom koroški Slovenec.
- Einspieler Andrej, real. prof. v Celovcu; r. 1813
v Svečah na Kor. + 1818
- Einspieler Lambert, kn. šk. tajnik in druž. sv.
Mohora; r. 1840. v Bistrici, Kor.
- Erjavec France, real. prof. v Gorici; r. v Ljub-
ljani 1834. + 1887 v Gorici
- Fanton de Brun Jože, dr., zdravnik na Kranj-
skem; 1780.
- Ferčnik Lambert, župnik na Koroškem; r. 1827
v Svečah, Kor.

Francelj Jernej, prof. v Varaždinu; r. na Poličanah 1823.

Franul Vinkode Weissenturn, dr. v Terstu; 1811.

Gabron France, dr., bivši zdravnik na sp. Štajerju.

Geršak Ivan, dr., bilježnik na spod. Štajerju.

Glaser Karol, gim. prof. v Šleziji; r. 1845, Hojčje.

Globočnik Felicijan, duhovn.; r. 1810, u. 1873.

Globočnik Janez, nadšk. tajnik v Gorici; r. 1824, u. 1877.

Godina-Verdeljski Jože, finanč. komisar; r. 18. febr. 1805. na Verdelji pri Terstu.

Golmayr Jurij, dr., prošt v Ljubljani; u. 1822.

Gomilšak Jakob, duhovn. v Terstu; r. 1843 št. Wolfgang, Štaj.

Gorenee Lavoslav, Podgoričan, župnik v Adlešicah; r. 1840 v št. Rupertu, Kranjs. +

Govekar France, učitelj na Kranjskem.

Grabnar Jurij, duhovn.; r. 1806 v št. Jerneju na Dolenskem, u. 1862.

Gregorčič, biskup, duhovn. r. 1844 na Gorickem
Gregorec Lavoslav; dr., prof. bogoslovja v Mariboru; r. 1839 št. Verban, Štaj.

Gutman Andrej, duhovn. na Štajersk.; u. 1850.

Gutsman Osvald, duhovn. jez. reda v Celovcu; r. v Grobšteni, Kor. 1727, u. 1790.

Hasl Jože, duhovn.; r. v Celji 1733, u. 1804.

Hicinger Peter, dekan v Postojni; r. v Teržiču 1812, u. 1866.

Hipolit Novomeški, francisk.; r. 1684, u. 1722.

- Holcappel Ignacij, dekan v Ribnici; r. 1799, u. 1868.
- Hrovat Ladislav, pater, gimn. prof. v Novomestu;
r. 1825, Gorn. Tuhine, Kranjs.
- Hubad France, prof. v Ptuj; r. 1849. Vodice na
Kranjskem.
- Janežič Anton, real. prof. v Celovcu; r. 1828, u. 1869.
- Janežič Valentin, dr., polkovni zdravnik v Ce-
lovcu.
- Japelj Jurij, nadzornik ljud. šol na Kor.; r. 1744;
u. 11. okt. 1807.
- Jarnik Urban, župnik; r. 1784 v'zilski dolini, u. 1844.
- Jaroslav Franjo, Štrukelj, duhovn. na Kranjskem;
r. 1841.
- Javornik Placid, benedikt. red. v Celovcu; r. 1803.
- Jelovšek France; r. 1793, u. v Novomestu 1868.
- Jenko Šimen, odvetn. pričet.; r. 27. okt. 1835 v
Podrečah, u. 18. okt. 1869. v Kranji.
- Jeran Luka, duhovn. v Ljublj.; r. v Javorjah 1818.
- Jesenko Janez, gimn. prof. v Terstu; r. 1838,
Poljane, Kranjs.
- Ješenak Janez, duhovnik; živel okoli 1830.
- Jurčič Josip, pisatelj v Ljubljani; r. 4. marc. 1844
na Muljavi pri Zatičini, Kranjs. Krška župnija + 1881.
- Kastelec Matija, prošt v Novomestu; 1620—1688.
- Kastelec Miha, knjižničar ljublj.; r. 1796, u. 1868.
- Kemperle Štefan, župnik v Ločniku na Gor.; u. 1789.
- Kermavner Valentin, gimn. prof. v Ljubljani;
r. 1835, Brezovice.

- Kersnik Ivan, bivši gimn. učitelj v Ljubljani.
- Kersnikova Lavoslava; u. 1850 v Ljubljani.
- Kerstnik Janez, pater od sv. Križa; 1691—1707.
- Klančnik Šimen, dr., prof. bogosl.; r. 1810, u. v Ljubljani 1844.
- Kleinmayr Julij plem., prof. v Kopru; r. v Višnji-gori 1847, Kranjs.
- Klodič Anton, c. k. dež. šolski nadzornik na Pri-morskem; r. 1836 v Hlodičih, videms. okraj.
- Knobelj Pavl, učitelj na Kranjskem; živel o-koli 1790.
- Kobe Jurij, župnik; r. 1807 v Poljanah poleg Kolpe, u. v Čatežu 1858.
- Kocijančič Štefan, prof. bogosl. v Gorici; r. v Vipavi 1818.
- Kočevar Ferdo, uradnik v Zagrebu; r. v Žavcu 1834, u. v Gradcu 1878.
- Kočevar Štefan, dr., zdravnik, vladn. svet. v Celji.
- Komelj Andrej, c. k. stotnik Maroičičevega polka; rodom Solkanec.
- Konzulj Štefan, sodelavec Trubarjev.
- Kopitar Jernej, dvorn. svetoval.; r. v Repnjah 1780, u. na Dunaji 1844.
- Koritko Emil, rodom Poljak; r. 1813, u. v Ljub-ljani 1839.
- Kos Anton, ljubljanski prošt; r. 1805, u. 1868.
- Kosar France, korar, prof. v Mariboru; r. 1823 v Braslovčih, Štaj.

- Koseski-Vesel Ivan, fin. svetov. v Terstu; r. 12. sept. 1798, Kosez pri Ljubljani.
- Kosmač Jurij, skriptor ljublj. knjižnice; r. 1799, u. 1872.
- Košar Jakob, duhovn.; r. 1814, u. 19. apr. 1846.
- Kovačič Emanuel, kanonik v Terstu; u. 1867.
- Kozina Jurij, real. prof. v Ljubl.; r. 1838, u. 1879.
- Kozler Peter, veleposestnik na Kranjs.; u. 1879.
- Krek Gregor, dr., prof. vseučilišča v Gradcu; r. 8. marc. 1840. nad Poljanami, Gorenško.
- Krelj Boštjan, sodelavec Trubarjev; u. 1569.
- Krempelj Anton, duhovn.; r. 1790 pri Radgoni, u. 1844, Štaj.
- Kren Tomaž, Chrön, ljublj. škof; r. 1560, u. 1630.
- Križaj-Severjev Jernej, duhovn. v Žminju, Istr.; r. 1838. v Orehku na Kranjskem.
- Križan Kajetan, dr., odvetnik; u. v Ptují 1875.
- Kumerdej Blaž, duhovn., ogleda ljud. šol na Štaj.; r. 1738 pri Bledu na Kranjs., u. 1805.
- Kuzmič Štefan, surdanski župnik na Ogorskem; živel 1770.
- Kvas Koloman, prof. vseučilišča v Gradcu; r. 1790, Štaj., u. 1867.
- Lapajne Ivan, nadučitelj v Brežici; r. 1849 na Vojskem pri Idriji.
- Lavrič Karol, dr., odvetnik; r. 1820. v Vremu, u. v Gorici 1876.
- Ledinski Rodoljub, Žakelj Anton; u. 1868.

- Lendovšek Miha, duhovn. v Ptuj; r. v Rogatecu 1844, Štaj.
- Lesar Anton, real. prof. v Ljublj.; r. 1824, u. 1873.
- Levec France, real. prof. v Ljublj.; r. v Ježici 1846.
- Levičnik Jernej, dekan na Kor.; r. v Železnikih 1808.
- Levičnik Jože, učitelj na Gorenskem.
- Levstik Franjo, skriptor ljublj. knjižnice; r. 28. apr. 1831. v Retijanu, ^{prej.} Vel. Lašče. *{ + 1887. novemb. 16. dan v Ljubljani. zasedaj }*
- Likar Andrej, duhovn.; r. 1826, u. v Pólofmu 1865.
- Linhart Anton, glavarstva kranjs. tajnik; r. 1756, u. 1795.
- Lipold Janez, dr., župnik pri Šaleci, Štaj.; r. 1842 v Mozirji.
- Macun Ivan, gim. prof. v Gradcu; r. pri Ptuj 1821.
- Majar Matija, župnik pri Celovcu; r. v zilski dolini 7. febr. 1809, Kor.
- Majeiger Janez, gimn. prof. v Mariboru; r. v Kranjski gori 1829, Kranjs.
- Makovič Anton, zdravnik v Ljubljani; živel okoli 1780.
- Malavašič France, zdravnik v Ljubljani; r. 1818, u. 1863.
- Maleševcec Janez, sodelavec Trubarjev.
- Mandelc Valentin, bivši profesor v Karlovcu.
- Marn Jože, gimn. prof. v Ljublj.; r. 1832, Štanga na Kranjskem.
- Marn France, gimn. profesor v Zagrebu; r. v Štangi 1846, Kranjs.

- Marušič Andrej, gimn. prof. v Gorici; r. 1828
št. Andrež, Goriško.
- Megisser Jeronim, redovnik, prof., u. 1616, Kor.
- Mencinger Ivan, dr., odvetnik v Kranji.
- Merčerič Lenard, sodelavec Trubarjev.
- Metelko France, duhovn., prof. v Ljubljani; r.
1789. v Škocijanu, Dolens., u. 1860.
- Mihelič Janez; r. v Kropi, živel 1780.
- Mikec Miha, bivši ljubljanski korar.
- Miklošič France, vitez, dr., prof. vseučilišča na
Dunaji; r. 1813. v Radmeščaku, Štaj.
- Močnik France, vitez, dr., dež. šols. nadzornik
na Štaj.; r. 1. nov. 1814 v Cirknem, Gorensko.
- Močnik Matevž, učitelj in urednik v Ljubljani;
r. 1827 na Gorenškem.
- Modrinjak J., župnik; u. 1827. pri sv. Miklavžu v
ljutomerskih goricah, Štaj.
- Müller Valentin, dr., prošt, predsednik družbe
sv. Mohora; r. v Glinjah 1816., Kor.
- Murko Anton, dr., duhovn.; r. 1809. pri sv. Ru-
pertu na Štaj., u. 1871.
- Muršec Josip, dr., prof. v Gradcu; r. 1807 na
Štajerskem.
- Naglič Martin, prof. v Ljubljani; okoli 1780.
- Navratil Ivan, pristav c. k. najv. sodn. na Dunaji.
- Oblakova Vekoslava, pesnica.
- Ogrinec Josip, gim. učitelj v Vinkovcih; u. 1879.
- Ogrinec Viljem, uradnik v Metliki, Kranjs.

- Oliban Anton, duhovn.; r. 1824. v Moravčah, u.
na Korošk. 1860.
- Orožen Ignacij, korar v Mariboru; r. 1819. Laško
na Štajerskem.
- Orožen Valentin, župnik v Okonini na Štaj.;
u. 4. maja 1875.
- Pagloyec Janez, župnik v Kamniku; r. 1679.,
u. 1759.
- Pajk Janko, gimn. prof. v Mariboru, Štaj.
- Pajkova Pavlina, rojena Doljakova, pesnica.
- Parapat Janez, župnik ljublj. škofije; u. 1879.
- Pesjakova Lujiza, rojena Chrovat, pesnica, bi-
vajoča v Ljubljani.
- Pirc France Sal., benedikt. redovn. v št. Pavlu
na Kor.; r. 1841, Kranjs.
- Pintar Lovro, bivši župnik na Gorens.; r. 1814.
- Pleteršnik Maks, gimn. prof. v Ljublj; r. 1840.
Pišcece, Štaj.
- Pohlin Marko, avguštinec; r. v Ljubljani 1735,
u. 1801.
- Poljanec Jakob, gimn. profesor v Novomestu;
r. 1844. spod. Štaj.
- Popovič J. Žiga, prof. na Dunaji; r. poleg Celja
1705, u. 1774.
- Popovič Matevž, sodelavec Trubarjev.
- Potočnik Blaž, župnik v št. Vidu pri Ljubljani;
r. 1799. v Naklem, u. 1872.
- Povše Franjo, prof. kmetijsk. šole v Gorici; Kranjs.

- Praprotnik Andrej, nadučitelj v Ljubljani.
- Prelog Matija, dr., zdravnik v Mariboru; r. 1813,
u. 1872.
- Prešeren France, dr., odvetnik; r. 3. dec. 1800
pod Verbo, u. 8. feb. 1849 v Kranji.
- Primec Janez, prof. vseučilišča v Gradcu; r. v
Zalogu, na Kranjs. 1785, u. 1823. *Učel v Smarški žup.*
- Raič Božidar, župnik; r. 1827. pri sv. Barbari,
dek. Zaverče, Štaj.
- Ravnikar Matevž, teržaški škof; r. 1776 v Vačah,
na Kranjs., u. 1845.
- Razlag Radoslav, dr., odvetnik na Brežicah, Štaj.
- Reja Andrej, župnik na spodnj. Štajerju, živel
okoli 1801.
- Ribič Viktor, dr., pravdnik; u. 1874, Štaj.
- Ripšl Ferdo, župnik v Vidmu na Štajersk.; r. 1820
v št. Jurji, Štaj.
- Robič Matija, dr. bogosl. prof. v Gradcu; r. 1802
v Mariboru.
- Robida Karol, o. bivši prof. celovške gimn.; r. v
Malivasi 1804. Kranjs.
- Rogač Jože, dr., duhovnik; u. 1874, Kranjs. *† 320 Logarica*
- Rozman Jože, konjiški nadžupnik; r. 1812, u. 1874.
- Rudmaš Šimen, dež. šolski nadzornik; r. 1795. v
junskej dolini, u. 1858. v Celovcu.
- Samec Maks, dr., zdravnik v Kamniku; rodom iz
spod. Štaj.
- Sernec Janko, dr., odvetnik v Mariboru; Štaj.

- Skalar Adam, duhovnik, po protestantski dobi.
 Slomšek Anton, lavant. škof; r. 1800, u. 1862.
 Slemenik France, pisatelj na Dunaju; u. 1874.
 Smole Andrej, r. 1800, u. v Ljubljani 1840.
 Somer Gregor, okr. šolski ogleda na Koroškem.
 Stanič Valentin, korar v Gorici; r. 1774, u. 1847.
 Stare Josip, real. prof. v Zagrebu, Kranjs.
 Stefan Josip, dr., prof. vseučilišča na Dunaji;
 rodom iz slov. Kor.
 Stegnar Feliks, učitelj v Ljubljani; r. 1842 na
 Berdu pri Kamniku.
 Steklasa Janko, gimn. prof. v Karlovcu.
 Stojan Miha, dekan; r. 1804, u. 1863 v Braslovcih.
 Stritar Josip, Boris-Miran, profesor na Dunaji;
 r. 1836, Vel. Lašče, Kranjs.
 Stroj Janez, župnik na Igu; živel okoli 1780.
 Sumper Janez, župnik na Koroškem; r. v rožni
 dolini 1826, Kor.
 Svetec Luka, Podgorski, bilježnik v Litiji, Kranjs.
 Svetličič France, župnik pri Idriji; r. 1814 v Idriji. ⁸¹
 Šenleben Ludevik, zgodovinar; r. 1618, u. 1681.
 Šimek Janez, redovnik; r. 1748 na Štaj., u. 1798.
 Škrinar Jože, dekan v Gorjah, sodelavec Japel-
 nov; u. 1825.
 Šmigovec Janez, oskerbnik ptujskega grada;
 u. 1829, Štaj.
 Šolar Ivan, c. k. deželni šols. nadzornik za Dal-
 macijo; r. 1827 v Kropi, Kranjs.

- Šubic Šimen, dr., prof. vseučilišča v Gradcu; r. 1836. v Brodéh-Poljani, Gorensko.
- Šuklje Franjo, gimn. prof. v Dun. Novomestu *sedaj v Dunaji*
r. v Ljubljani 1849.
- Šuman Josip, gimn. prof. *sedaj v Ljubljani* na Dunaji; r. 1836,
Slovenke gorice, Štaj.
- Šraj Modest, duhovnik na Kranjskem; sodelavec
Japelnov.
- Štiftar Fr. M., prof. na Ruskem; rodom iz sp. Št.
- Švab Gašper, duhovnik; r. v bohinski Bistrici
1797, u. 1866.
- Tavčar Ivan, dr., odvetn. pričetnik v Kranji.
- Terdina Janez, vpok. gimn. prof.; v Beršlinu pri
Novomestu.
- Ternovec Bogdan, sodnijski pristav v Sežani.
- Terstenjak Davorin, župnik; r. pri sv. Jurji na
Ščavnici 1817, Štajers.
- Toman Lovro, dr., odvetnik; r. v Kamnigorici
1827, u. v Rodavnu 1870.
- Toman-Turnogradska Josipina; r. 1833. v
Turnu na Gorens.; u. 1854 v Gradcu.
- Tomšič Anton, pravdnik, urednik; u. v Mariboru
26. maja 1871. r. iz Kranjs. *v Dolen. delu pri Ščavnici 1871.*
- Tomšič Ivan, učitelj na c. k. vadnici v Ljubljani;
urednik.
- Tomšič Ludevik, učitelj in urednik v Zagrebu.
- Torkar Matija, župnik v Mozelji; r. v Zaspu na
Kranjskem 1832.

- Traven Anton, duhovnik v Ljubljani; sodelavec
Japelnov.
- Trubar Primož, prot. duhovn.; r. 1508. v Rašici,
u. 1586. v Derendingu.
- Turkuš Anton, prof. viš. realke v Ljubnem; r.
1849, Nov. Štifa, Štaj.
- Tušek Ivan, gimn. prof. in tajnik „slov. matice“;
u. v Ljubljani 1876.
- Tušek Miha, dr., zdravnik; r. pri sv. Lenardu
1803, u. 1843. v Ljubljani.
- Uлага Jože, dr., dekan v Konjicah; r. 1826, sp. Št.
- Umek Anton, gimn. učitelj v Celovcu; r. v Bo-
štanji, Dolens. 1838, u. 1871.
- Umeč Anton, župnik v Dolenski*
Ungnad Janez, načelnik Stajerja, podpiratelj
Trubarjev.
- Urbas Anton, stolni korar v Ljubljani; rojen v
Idriji 1820.
- Urbas Viljem, real. prof. v Terstu; r. v Ljublj. 1831.
- Valenčak Martin, gimn. prof. v Mariboru.
- Valjavec Matija, gimn. prof. v Zagrebu; r. v
Beli na Kranjs. 1831.
- Valvazor Ivan Vajkart, vitez, grajščak; r. 1641
v Ljubljani, u. 1693.
- Varl Jurij, župnik; r. 1812 v Kropi, u. 1874 v
Velesovem.
- Vavken Andrej, učitelj v Cirkljah na Gorenšk.
- Vega Jurij, baron, računovedec; r. v Moravčah
1754, u. 1802.

- Verban Ivan, Zadravski; r. 1841, u. v Mariboru 1864.
- Verdinek Jurij, duhovnik; živel 1820.
- Venedig Herman, gimn. prof. v št. Pavlu, Kor.;
r. v Teržiču 1807.
- Vergerij Pavl, bivši koperski škof, 1536—1549,
kasneje sodelavec Trubarjev.
- Veriti France, korar; r. v Vidmu 1771, u. v Novo-
mestu 1849.
- Verne Miha, prošt v Terstu; u. 29. jul. 1861.
- Vertovec Matija, župnik v vipavski dolini; r.
1784, u. 1851.
- Vesel Ivan, Koseski, fin. svetovalec v Terstu.
- Vilhar Miroslav, grajšč. na Notranjs.; u. 1871.
- Virk Jože, župnik v Ločah, Štaj.; r. 1810, Dob
na Kranjskem. + $\overline{80}$.
- Vodník Valentin, redovn., prof.; r. 3. feb. 1758
v Šiški, u. 8. jan. 1819. v Ljubljani.
- Vodušek Matija, opat v Celji; r. 1802 v Dram-
ljah, Štaj., u. 1872.
- Vogrin Lovro, dr., prošt v Mariboru; r. 1809,
u. 1869.
- Volčič Jakob, duhovnik v Zarečji, Istr.; r. 1815
v Loki, Kranjsko.
- Wiestaler France, gimn. prof. v Ljubljani; r. v
Celji 1849.
- Wolf Anton Alois, ljublj. kn. škof; 1824.—1859.
- Wolf Janez, redovnik francisk. reda, po prote-
stant. dobi.

- Wolf Matevž, župnik v Bohinji; 1802.
- Volkmer Lavoslav, duhovn. na Štaj.; r. 1741, u. 1816.
- Vončina Leo, dr., prof. bogosl. v Ljublj.; u. 1874.
- Vošnjak Josip, dr., zdravnik v Ljublj.; r. 4. jan. 1834. v Šoštanji, Štaj.
- Vraz Stanko; r. 1810 blizo Ljutomera, u. 1851.
- Vuk Jože, duhovn. gorišk. škofije; r. 1802 v Gorici.
- Zajec Janez, bivši gimn. prof. v Novomestu.
- Zakotnik Dizma, avgušt.; r. v Šiški, u. 1793.
- Zakrajšek France, učitelj na Goriškem.
- Zalokar Janez, župnik; r. v Šmarjeti 1792, u. v Ljubljani 1872.
- Zamejec Andrej, prof. bogosl. v Ljublj.; r. 1824, Horjul, Kranjs.
- Zarnik Valentin, dr., odvetn. v Ljublj.; r. 14. feb. 1837. v Repnjah na Gorenškem. u. 1888
- Zelenko Jurij, rodom iz slovenskega Štajerja.
- Zupan Jaka, dr., prof. bogosl.; r. pri Berdu bl. Kamnika 1785, u. v Celovcu 1852.
- Zupan Jože, stolni prošt v Ljubljani; rojen v Kropi 1811.
- Zupan Ivan, gimn. prof. na Reki; r. na Gorens.
- Zupan Tomaž, gimn. prof. v Kranji; r. 1839, Smokučje, Gorens.
- Žakelj Anton, duhovn.; r. 1816, u. 1868 pri Leskovcu.
- Žakelj Friderik, gimn. prof. v Ljubljani; r. 1835, Krašnje.

Žemlja Jože, duhovnik; r. v Breznici na Gorenjs.
1805, u. 1843. pri Kranju.

Žepič Boštjan, gimn. profesor v Zagrebu; r. v
Gojzdu na Kranjs., 1829.

Žnidarčič Andrej, duhovn. na Banjšicah pri
Kanali; r. v Gradiškuti 1835.

Žolgar Miha, gimn. prof. v Celji; r. 1833, sv. Peter.

Župan Jakob, učitelj na Kranjskem, okoli 1780.

II.

V zgodovini umetnosti naše.

Belar Lavoslav, nadučitelj v Ljublj.; skladatelj.

Dolinar Štefan, r. v Škof. loki l. 1784; slikar.

Förster Anton, pevovodja v Ljublj.; skladatelj.

Franke Janez, v Benedkah; slikar.

Fleišman J., pevovodja; skladatelj.

Hajdrih Anton, učitelj, u. 1878; skladatelj.

Hribar Angelik, o. redovn. francis. v Ljubljani;
skladatelj.

Hribar Anton, učitelj vadnice v Gorici; skladatelj.

Ipavec Benjamin, dr., zdravnik v Gradcu;
skladatelj; Štaj.

Ipavec Gustav, dr., zdravnik pri sv. Jurji, Štaj.;
skladatelj.

Jenko Davorin, kapelnik v Beligradu; skladatelj.

IV.

Časopisi slovenski leta 1879.

- Brencelj, hum. list, letn. 9., v Ljublj.; 2krat na mesec.
- Cerkveni glasbenik, letn. 2., v Ljublj.; vsak mesec.
- Edinost, polit. list, letn. 4., v Terstu; 2k. na mes.
- Jugoslovanski stenograf, letn. 4., v Zagrebu;
vsak mesec.
- Novice, gospodar., obert. in narodne, l. 37., v Ljubljani; vsak teden.
- Prijatelj, polit. list, l. 5., Buda-Pest; vsak mesec.
- Slovenec, polit. list, l. 7., v Ljublj.; 3k. na teden.
- Slovenska čebela, čebel. list, l. 7., v Ljubljani;
vsak mesec.
- Slovenski gospodar, poduč. list, l. 13., v Mariboru; vsak teden.
- Slovenski narod, pol. list, l. 12., v Ljubljani;
vsak dan.
- Slovenski prijatelj, duhov. list, l. 28, v Celovcu;
vsak mesec.
- Soča, pol. list, l. 10., v Gorici; vsak teden.
- Učiteljski tovariš, pedagog. list, l. 19., v Ljublj.;
2k. na mesec.
- Vertec, list za mlad., l. 9., v Ljubljani; vsak mesec.
- Zgodnja Danica, cerkv. l., l. 32., v Ljublj.; vs. teden.
- Zvon, lepoznavski l. s pod., l. 5., na Dunaji; 2k. na mes.

O pisavi.

V prvo so pisali Slovani z rezami in čertami, rabilo jim je okorno podobopisje; potem jim je služil greški in latinski čerkopis; pa tudi ta se je kmalo skazal presiromašnega za obilico slovenskih glasov. Prvo slovansko abecedo, bogato s samoglasniki in soglasniki za vse različne glasove, sestavila sta slovanska blagovestnika in začetnika naši književnosti, Ciril in Metod. Reklo se jej je sploh slovanska azbuka ali glagolica; kmalo za njo pa je prišla v rabo po greškem čerkopisji in po glagolici posneta in za pisavo bolj náredna cirilica, katera je po vzhodnjih krajih slovansko azbuko časom povsem spodrinila.

A z b u k a

staroslovenske dobe v primeri z gajico.*

cirilska	ime čerke	greška	slv. gajica
А а	az	Α α	A a
Б б	buki	—	B b
В в	vedi	Β β	V v

* Gaj je nastopil leta 1834. z veliko in lepo idejo, da zjedini literarno vse prebivalce: „Velike Ilirije“. Dosegel je toliko, da so vsi katol. Jugoslovani popustili svoja, večinom popačena čerkopisja in se poprijeli jednega spisovnega jezika, gajice, s katerim so po večini uže pisali Dubrovčani.

cirilska	ime čerke	greška	slv. gajica	
Г	г	glagol	Г	G g
Д	а	dobro	Д	D d
Е	е	est'	Е	E e
Ж	ж	živete	—	Ž ž
З	з	zelo	—	Z z
З	з	zemlja	З	Z z
И	и	iže	И	I i
І	і	i	І	I J i j
К	к	kako	К	K k
Л	л	ljudi	Л	L l
М	м	mislite	М	M m
Н	н	naš	Н	N n
О	о	on	О	O o
П	п	pokoj	П	P p
Р	р	r'ci	Р	R r
С	с	slovo	С	S s
Т	т	tverdo	Т	T t
ΟΥ	оу	uk	ΟΥ	U u
Ф	ф	fert	Ф	F f
Х	х	her	Х	H h

cirilska		ime čerke	greška	slv. gajica
Ѡ	w	ót	or	—
Ѣ	u	ei	—	C c
Ѥ	v	červ	—	Č č
Ѧ	sh	ša	—	Š š
Ѩ	z	jer	—	—
Ѭ	zi	jeri	—	—
Ѯ	h	jerek	—	—
Ѱ	†	jet'	—	ě
Ѳ	io	ju	—	ju
Ѵ	ia	ja	—	ja
Ѷ	š	kxi	Ξ	ks
Ѹ	ψ	psi	Ψ	ps
Ѻ	α	theta	Θ	th
Ѽ	γ	ižica	Υ	—

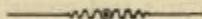
V protestantskeji dobi našega slovstva smo dobili nov čerkopis, katerega imenujemo „bohoričico“. Da bi bila jedinstvo v pisanju, spiše Adam Bohorič, vodja stanovske šole, prvo slovensko slovnico, po imenu „Arcticæ horulæ“, 1584. Popravil je za naše slovstvo znameniti mož Trubarjevo in Krelovo pisavo in nam podal nov čerkopis, ki se je delom še

ohranil in je bil pri nas v jedini rabi do leta 1843. France Metelko, prof. slovenskega jezika v Ljubljani, ki je zamerl leta 1860, je priobčil slovnico svoje na historičnej podlogi, filologično osnovano, leta 1825. V tej slovnici, ki je podstava poznejim našim slovniciam, nam priporoča nov čerkopis, ki pa ni zadobil obče veljave. Podoben poskus o novem čerkopisu nahajamo pri Peter Danjku, ki je v slovnici slovenski, leta 1824. podal nekatere spremembe slovenskega pisma. Svet njegov ni obveljal in zopet je razcvela „bohoričica“. Še le „Novice“ so vpeljale „gajico“ in to brez hrupa, brez sile, brez velikega truda. „Povod temu je dal — piše prof. Ladisl. Hrovat — list Krempeljnov, pisan v gajici in natisnen v Novicah 1843., 23. Na to so jo Novice leta 1844. priporočale, toda svarile pred prenaglico, češ: ako je treba vvesti kaj novega, koristnega, mora se pametno ravnati, počasi postopati, nikogar siliti, nikogar žaliti“. Do leta 1845. so jo Novice vvajale počasno in leta 1846. so „gajico“ proglasile za izključno pisavo slovensko.

Nameravali smo, da podamo majhen „abecedin pregled“ od leta 1584.—1879. in razjasnimo posebno čerke: lj, nj, e, c, č, s, š, šč, z, ž ki so mnogo različne v gajici, bohoričici, danjčici in metelčici — a ni jih bilo mogoče vdobiti. Omeniti tedaj hočemo, da je Peter Danjko nekako pre naredil „bohoričico“ po cirilskih pravilih in lastnej glavi, pa nič kaj lepo.

Razun tega je rabil è za é in y za ü. Pisal je na ta način nekaj knjig sam, pridobil si nekoliko družnikov, pa le malo in ni čuti, da bi se bili o njej kaj bolj prepirali ter je skoro potihnila. Slično skuša tudi Metelko po cirilici za slovenski jezik napraviti primerne čerke. „Abecedna vojska“, katerej je bil vodja goreč Metelkovec, J. Burgar in na drugi strani učeni Čop, se razname in „metelčica je umerla“.

To ob kratkem o naši pisavi.

Kazalo.

	Stran
Vvod	3
I. Pisatelji in pesniki novoslovenske dobe	7
II. V zgodovini umetnosti naše	23
III. Na slovstvenem polju delajoča društva	24
IV. Časopisi slovenski	25
V. O pisavi	26

